

DESCARTES · SESSIÓ 21

Lectura guiada: Primera Meditació I

REFERÈNCIES DE LA SESSIÓ

Pàgines de teoria de la sessió: pp. 47-53 del Dossier Resum.

Font primària utilitzada: p. 50,50,50,51 del Dossier Resum.

Correspondència: DIRECTA.

FONT PRIMÀRIA

René Descartes, Meditacions metafísiques Fragment 1 · Dossier Resum, p. 50 (numeració interna) [1] [En què consisteix el dubte metòdic] Ja fa temps em vaig adonar que, des de la infància, havia acceptat com a veritables moltes opinions falses i que el que des de llavors vaig basar en principis tan poc sòlids era molt dubtós i incert, així doncs, em calia emprendre seriosament, una vegada en la vida, la tasca de desfer-me de totes les opinions adoptades fins aleshores en les meves creences i tornar a començar-ho tot des dels fonaments, si és que volia establir alguna cosa ferma i constant en les ciències. Però com que aquesta empresa em va semblar molt gran, he esperat a tenir una edat prou madura per assegurar-me que, darrere d'aquesta, ja no n'arribaria cap altra de més adequada per dur a terme el meu propòsit: això m'ha fet retardar-me fins al punt que, d'ara endavant, consideraria una falta gastar encara en deliberacions el temps que em queda per actuar. Fragment 2 · Dossier Resum, p. 50 (numeració interna) [2] [Com s'aplica el dubte metòdic] Ara, doncs, que el meu esperit està lliure de qualsevol preocupació i m'he procurat un repòs segur en una plàcida soledat, m'aplicaré seriosament i en llibertat a destruir en general totes les meves antigues opinions. Tanmateix, per complir aquest disseny no em caldrà provar que totes són falses —objectiu que segurament no arribaria a assolir mai—, sinó que mentre la raó em persuadeixi que no he de donar més crèdit a les coses no absolutament certes i indubtables que a les que ens semblen manifestament falses, en tindrè prou amb el més mínim motiu de dubte per rebutjar-les totes. I per això no cal que les examini totes i cadascuna en particular, la qual cosa comportaria una feina infinita, sinó que, atès que la ruïna dels fonaments implica necessàriament la ruïna de la resta de l'edifici, atacaré primer els principis sobre els quals descansen totes les meves antigues opinions. Fragment 3 · Dossier Resum, p. 50 (numeració interna) [3] [El dubte dels sentits] Tot el que fins avui he admès com a absolutament veritable i segur ho he percebut dels sentits o pels sentits: ara bé, a vegades m'he adonat que aquests mateixos sentits m'enganyaven, i és prudent no fiar-se mai per complet dels qui han enganyat alguna vegada. Tanmateix, tot i que els sentits ens enganyen a vegades pel que fa a coses poc perceptibles o molt remotes, possiblement n'hi ha moltes altres de les quals no es pot dubtar raonablement, encara que les coneguem a través d'aquests mateixos sentits: per exemple que soc aquí, assegut a la vora del foc, vestit amb una bata, amb aquest paper a les mans, i coses per l'estil. I com podria negar que aquestes mans i aquest cos són meus, Si no és assemblant-me a aquells bojós que tenen el cervell tan enterbolit i ofuscat pels negres vapors de la bilis que assegurin constantment que són reis quan són molt pobres, que van vestits d'or i porpra quan van nus, o que s'imaginen que són atuellis o que són fets de vidre? Aquesta gent no hi toca i jo no seria menys extravagant si

em regis pel seu exemple. Fragment 4 · Dossier Resum, p. 51 (numeració interna) [4] [La dificultat per distingir clarament entre la vetlla i el somni] De tota manera, he de considerar aquí que soc home i, en conseqüència, que tinc el costum de dormir i de representar-me en somnis les mateixes coses —i a vegades menys versemblants i tot— que les d'aquells bojós quan estan desperts. Quantes vegades he somiat, a la nit, que em trobava aquí mateix, vestit davant del foc, quan en realitat estava dormint despullat al llit! Ara mateix estic segur que no estic mirant aquest paper amb ulls adormits, que aquest cap que moc no està endormiscat, que és amb una intenció i un propòsit deliberat que allargo aquesta mà i la noto: tot el que em passa mentre somio no em sembla ni tan clar ni tan distint com tot això. Però, pensant-ho bé, recordo haver estat sovint enganyat mentre dormia per il·lusions semblants. I, si m'aturo en aquest pensament, veig amb tanta evidència que no hi ha indicis concloents ni proves prou segures per distingir clarament el somni de la vetlla que em quedo totalment atònit i tan astorat que gairebé és capaç de persuadir-me que dormo. Suposem, llavors, ara, que dormim i que totes aquestes particularitats —a Saber, que obrim els ulls, que movem el cap, que estirem les mans i coses per l'estil— no són res més que falses il·lusions, i pensem que podria ser que les nostres mans i

el nostre cos no siguin tal com els veiem. No obstant això, cal reconèixer almenys que les coses que se'ns representen en somnis són com quadres i pintures que només es poden haver format a imatge i semblança d'alguna cosa real i veritable, i que així, com a mínim, aquestes coses generals —a saber, ulls, Cap, mans o tot un cos— no són imaginàries, sinó veritables i existents. I és que certament els pintors, fins i tot quan s'apliquen amb el màxim artifici a representar sirenes i sàtirs amb formes fantàstiques i extraordinàries, no poden, tanmateix, atribuir-los figures i naturaleses completament noves, sinó que només fan una determinada barreja i composició de membres de diversos animals, i fins i tot si, arribat el cas, tenen una imaginació tan extravagant que són capaços d'inventar una cosa prou nova que no s'hagi vist mai abans —de manera que la seva obra representi un element purament fictici i absolutament fals—, amb tot, almenys, els colors que la conformen han de ser veritables. (5) (Les ciències que depenen de la consideració de coses compostes són molt dubtoses i incertes, les que depenen de les coses simples i generals contenen algun element cert i indubtable) I per la mateixa raó, encara que aquestes coses generals —a saber, un cos, uns ulls, un cap, unes mans i coses per l'estil— puguin ser imaginàries, cal admetre, tanmateix, que hi ha coses encara més simples i universals que existeixen de veritat, la barreja de les quals, igual que la barreja de colors veritables, conforma totes les imatges de coses que hi ha al nostre pensament, siguin veritables i reals o simulades i fantàstiques. D'aquest gènere de coses és la naturalesa corpòria en general i la seva extensió, així com la figura de les coses extenses, la seva quantitat o magnitud, el nombre, i també el lloc on estan situades, el temps que en mesura la durada i altres coses semblants. És per això que segurament no arribaríem a una mala conclusió si diguéssim que la física, l'astronomia, la medicina i totes les altres ciències que depenen de la consideració de coses compostes són molt dubtoses i incertes, mentre que l'aritmètica, la geometria i la resta de ciències que només tracten de coses molt simples i generals, sense mirar gaire si es troben en la naturalesa o no, contenen algun element cert i indubtable. Perquè, tant si dormo com si no, dos i tres sumaran sempre cinc i el quadrat sempre tindrà quatre costats, i no sembla possible que unes veritats tan ostensibles puguin ser sospitoses de cap falsedat o incertesa.

GUIA DE LECTURA DE LA SESSIÓ

1. Identifica el problema filosòfic concret que planteja el fragment.
2. Formula la tesi o idea central amb les teves paraules.
3. Explica els conceptes del fragment que coincideixen amb el contingut de la sessió.
4. Relaciona el fragment amb el conjunt de la filosofia de l'autor sense limitar-te a resumir-lo.